

ΚΟΣΜΙΑ ΚΑΙ... ΜΗ

Γράφει και επιμελείται ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΜΙΑ ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΡΩΤΗΣΗ Γραικός, Ρωμιός, ή Ελληνας;

ΜΕΡΟΣ Β'

Εχετε αναρωτηθεί ποτέ από που προήλθαν τα ονόματα Ελλάς- Ελληνας-Γραικός- Ρωμιός; Οπως έγραψα την περασμένη Παρασκευή, σε μια πρόσφατη παροικιακή εκδήλωση, είχα μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση για το θέμα αυτό με τον γνωστό δικηγόρο, Γιάννη Θεοδωρίδη. Συνεχίζω σήμερα με την προέλευση τής ετυμολογίας για την ονομασία Ελλάς-Ελληνας-Γραικός-Ρωμιός κλπ.

Έλληνες - Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ο Έλλην, ο οποίος ήταν γιος του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, απέκτησε τρεις γιους, τον Αίολο, τον Δώρο και τον Ξάνθο

Ο Αίολος και ο Δώρος μαζί με τους γιους του Ξάνθου, τον Αχαιό και τον Ιωνα, αποτέλεσαν τους γενέρχες των τεσσάρων κυριότερων ελληνικών φυλών που ήταν οι Αχαιοί, οι Δωριείς, οι Αιολείς και οι Ιωνες. Το όνομα Έλληνες στα ομηρικά χρόνια δεν αντιστοιχούσε παρά μόνο σ' ένα ελληνικό φύλο, που κατοικούσε στην περιοχή γύρω από τον Σπερχειό ποταμό στη σημερινή Φθιώτιδα, το οποίο είχε ως πηγέτη του τον μυθικό Αχιλλέα.

Η ετυμολογία της λέξεως Έλλην προκαλεί μέχρι σήμερα συζητήσεις. Η επικρατέστερη άποψη είναι ότι προέρχεται από τους Σελλούς (<θ. σελ- = φωτίζω), το ελληνικό φύλο της Ήπειρου που ήταν οι ιερείς της Δωδώνης και μέρος των οποίων μετανάστευσε στη Φθία. Άλλες απόψεις σχετίζουν το όνομα Έλλην με το θέμα ελλ- που σημαίνει ορεινός ή με τη λέξη έλλοψ που σημαίνει άφωνος, άφθογγος. Αργότερα, με την εξάπλωση του Χριστιανισμού, ο όρος Έλλην σήμαινε τον ειδωλολάτρη ή τον μη χριστιανό, ενώ οι κάτοικοι της Ελλάδας λέγονταν Ελλαδίτες. Όταν ο Χριστιανισμός έπαψε να απελείται από τις παγανιστικές θρησκείες, ο όρος Έλλην άρχισε να χρησιμοποιείται δειλά δηλώνοντας την καταγωγή, ενώ μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Ελληνικού Κράτους, η ονομασία επανήλθε ως επίσημη. Το επίση-

μο όνομα της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι Hellas. Ο Αριστοτέλης ορίζει τη Δωδώνη ως αρχική πατρίδα των Ελλήνων. Από μορφολογικής απόψεως θεωρείται ότι οι λέξεις Έλλην και Ελλάς αποτελούν παράγωγα του ουσ. Ελλοί - Έλλοι - Σελλοί, καθώς οι τύποι αυτοί απαντώνται στον Όμηρο και τον Πίνδαρο.

Ο Θουκυδίδης εξηγεί τη γεωγραφική επέκταση του όρου Έλληνες από τον μυθολογικό ήρωα Έλληνα, που ταξίδευε και δρούσε συχνά σε άλλες πόλεις. Ο αρχαίος ιστορικός Ηρόδοτος πιστεύει ότι ο όρος "Έλληνες χρησιμοποιήθηκε για να τονίσει την κοινή πρόσλευση των διαφόρων φυλών του ελληνικού χώρου.

Γραικοί - Το όνομα Γραικός είναι αρχαιότερο του ονόματος Έλληνας. Σε μια επιγραφή του 4ου π.Χ. αιώνα αναφέρεται ότι Έλληνες ονομάσθηκαν αυτοί που αποκαλούνταν πριν Γραικοί, ενώ ο Αριστοτέλης στα "Μετεωρολογικά" του σημειώνει ότι "στην περιοχή της Δωδώνης στην Ήπειρο κατοικούσαν οι Σελλοί που αποκαλούνταν τότε Γραικοί και τώρα Έλληνες".

Κάποιοι υποστηρίζουν ότι τα φύλα της Ιταλίας εξαιτίας της επαφής που είχαν με την Ήπειρο, γνώρισαν τους Γραικούς και αποκαλούσαν έτσι όλους τους Έλληνες, ενώ κάποιοι άλλοι ότι το φύλο των Γραικών ίσως να μετανάστευσε στην Βοιωτία, από όπου μετακινήθηκε και ίδρυσε αποικία στη Νότια Ιταλία τον 8ο αιώνα π.Χ. (η άλλη εκδοχή είναι ότι οι κάτοικοι της πόλης Γραία της Βοιωτίας ίδρυσαν την αποικία Κύμη στην Ιταλία και από το όνομα της πόλης ονομάστηκαν Γραικοί).

Εκεί οι γηγενείς της Ιταλίας γενίκευσαν την ονομασία Γραικοί (Λατινική: Graeci) για όλους τους Έλληνες και αυτή μετά εξαπλώθηκε σε όλες τις γλώσσες της Δυτικής Ευρώπης, στις οποίες τα ονόματα Έλληνες και Ελλάδα είναι αντίστοιχα: στην Αγγλική - Greeks και Greece, στην Γαλλική - Grecs και Grèce, στην Γερμανική - Griechen και Griechenland, στην Ιταλική - Greci και Grecia, στην Ισπανική Griegos και Grecia. Με την πάροδο του χρόνου η

λέξη Γραικός άρχισε να σημαίνει τον επιπόλαιο και τον τυχοδιώκτη, ενώ στον Μεσαίωνα πήρε την σημασία του ελληνορθοδόξου. Ένθερμος υποστηρικτής του ονόματος αυτού ήταν ο Αδαμάντιος Κοραής επειδή όπως τόνιζε "έτσι μας ονόμαζαν τα φωτισμένα έθνη της Ευρώπης".

Ρωμιοί - Ενώ η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία εκχριστιανίζοταν, οι Έλληνες αυτοαποκαλούνταν, αφού η ονομασία Έλλην σήμαινε πλέον τον ειδωλολάτρη, Ρωμαίοι ή Ρωμιοί, ένα όνομα το οποίο είχε πολιτικές προεκτάσεις, επειδή δήλωνε όλους τους ελεύθερους πολίτες της Αυτοκρατορίας και όχι την καταγωγή τους.

Σημειωτέον ότι οι ίδιοι ονόμαζαν το κράτος τους Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και όχι Βυζαντίνη, ενώ η Κωνσταντινούπολη αρχικά ονομάστηκε Νέα Ρώμη. Κατά τη δύση της Αυτοκρατορίας και την αποκοπή περιοχών που κατοικούνταν από αλλοεθνείς, ταυτίζεται με το ό,τι σήμερα ονομάζουμε Έλληνα, αποκτά δηλαδή ένα εθνικό χαρακτήρα.

"Από τις αρχές του 20ου αιώνα το "Ρωμιός" χρησιμοποιήθηκε ως αντίθετον προς τον μιμητισμό της Ευρώπης, τη λαϊκή χριστιανική

βυζαντινή ανατολική (αλλά όχι ανατολίτικη) φυσιογνωμία του Νεοέλληνα". Οι Λατίνοι συνέχισαν να χαρακτηρίζουν τους Έλληνες με το όνομα Γραικός. Η ονομασία Ρωμιός συνθίζεται να χρησιμοποιείται ακόμα στην Ελλάδα και ειδικά στην Τουρκία (Rum - Ρουμ).

Γιουνάν (Ιωνες) (Yunan) - Γιουνάν (Yunan), που σημαίνει Ιωνες, ονομάζουν οι λαοί της Ανατολής τους Έλληνες. Προέρχεται από την περσική λέξη Yauna, από το όνομα Ιωνία, αφού οι Πέρσες πήραν σε επαφή με τους Έλληνες της Μικράς Ασίας και συγκεκριμένα με τους Ιωνες τον 6ο αιώνα π.Χ., τους οποίους και κατέκτησαν και έτσι ονόμαζαν όλους τους Έλληνες ανεξαιρέτως.

Αχαιοί. Δαναοί, Αργείοι - Με τις ονομασίες αυτές αναφέρονται οι Έλληνες από τον Όμηρο. Οι Αχαιοί ήταν το πρώτο ελληνικό φύλο που μετακινήθηκε και κυριάρχησε στην Ελλάδα. Το όνομα Αργείοι προέρχεται από το Άργος που ήταν η αρχική πρωτεύουσα των Αχαιών, ενώ η ονομασία Δαναοί προέρχεται από το ομώνυμο φύλο που εξουσίαζε αρχικά την περιοχή κοντά στο Άργος.

Καλό!

Ακόμη ένα:

Ο μέσος Έλληνας είναι τόσο ψωνισμένος, που όταν ακούει «φορολόγηση πλούτου», νομίζει ότι μιλάνε γι' αυτόν.